

İLKÖĞRETİM 8. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKİYE CUMHURİYETİ İNKILÂP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARI

Feyzullah EZER*

Ülkü ULUKAYA **

Turan KAÇAR***₁

Öz

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kurucusu M. Kemal Atatürk'ün Cumhuriyetin ilanıyla birlikte başlattığı inkılâp hareketlerinin yeni nesillere aktarılmasında İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi büyük öneme sahiptir. Dersin temelleri 1925 yılında Ankara Hukuk Mektebinde "İhtilaller Tarihi" olarak atılmıştır. 1933 yılında ise dersin üniversite düzeyinde eğitimi verilmeye başlanmıştır. Ders 1960 yılında " Türk İnkılâbı Tarihi ve Türkiye Cumhuriyet Rejimi", 1968'de "Türk Devrim Tarihi", 1980'de "Türk İnkılâbı Tarihi" adıyla okutulmuş, 1981 yılında yapılan değişiklikle de "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" adını almıştır.

Genç kuşaklara, geçmişte Türk milletinin emperyalist güçlere ve cahilliğe karşı verdiği mücadelesini göstermede mühim olan bu derse ilişkin öğrencilerin görüş ve tutumları da büyük önem taşımaktadır.

Araştırmanın amacı; ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ilişkin tutumlarını belirlemektir. Araştırmanın örneklemini ise 2015-2016 eğitim-öğretim yılında, Diyarbakır ilinde öğrenim gören 250 8. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Kullanılan veri toplama aracı ise "Selçuk Beşir Demir" tarafından hazırlanmış olan "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Tutum Ölçeği"dir. Araştırma sonunda elde edilen veriler SPSS 20.00 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Atatürk İlkeleri ve İnkılâpları, Türkiye Cumhuriyeti, Tutum.

*Yrd.Doç.Dr., fezer@firat.edu.tr , Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, ELAZIG.

**ulukaya_44@outlook.com, Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, ELAZIG.

*** turan.safaferah@gmail.com, Fırat Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, ELAZIG.

THE 8TH GRADE STUDENTS' ATTITUDES OF RELATED TO TURKISH REVOLUTION HISTORY AND KEMALISM COURSE

Abstract

The course of Turkish Revolution History and Kemalism is very important for conveying of the revolutionary movements started by the founder of the Turkish republic, M.Kemal Atatürk. It first started to be taught in Ankara Law School in 1925 as "The History of Revolutions". It later spread to universities in 1933. It was called as "Turkish Revolution History and the Regime of Turkish Republic" in 1960, "Turkish Revolution History" in 1968, and "Turkish Transformation History" in 1980 and with the last change, it was called as "Atatürk Principles and Revolution History" in 1980.

Students' ideas and attitudes are important for this course which is significant for showing the Turkish struggle against imperialist powers and illiteracy.

The aim of the survey is to clarify the 8th grade students' attitudes towards the course of Turkish Revolution History and Kemalism. The sample of the survey consists of 250 8th grade students from Diyarbakır city. The data collection tool is "The Attitude Scale of Atatürk's Principles and Revolution History" prepared by Selçuk Beşir Demir. At the end of the survey data were analyzed by using SPSS packet programme.

Keywords: Atatürk's Principles and Reforms, Republic of Turkish, Attitude.

Giriş

Yaşanan geçmişi inceleyip araştırarak; dünümüzü bilmek, geleceğimizi nasıl kuracağımız konusunda bizlere yol gösterici olur. Geçmişini bilmeyen toplumların, gelecekleri aydınlık ve başarılı olamaz.

Tarihsel gelişmeleri, sebepleri ile birlikte ele alıp değerlendirmek gerekir. Tarihsel olaylar, olayın geçtiği dönemin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısı ile yakından ilgilidir. Bu değerler incelenmeden, aralarındaki ilişki araştırılmadan tarihsel olayların gerçekçi olarak değerlendirilmesi söz konusu olamaz. Bugünkü olanaklarla tarihsel olaylara bakıp değerlendirmek tarih bilimi ile bağdaşmaz. Türk İnkılâbının hangi tarihi koşullar içinde gerçekleştirildiğini bilmek gerekir ki varoluşumuzun mucizesini kavrayabilelim.

İnkılâp Tarihi: Cumhuriyet döneminde, Atatürk önderliğinde ülkemizde başlatılan yenilik hareketlerini ve bu hareketlerin yapılış

şekillerini ve sonuçlarını ayrıntılı bir şekilde öğrenciye aktarmayı amaçlayan disiplindir (Öner ve Öner, 2014: 392). Ders öğrencilerin Türk inkılâbını sağlıklı bir şekilde anlamasını ve Atatürk ilkelerinin siyasal, sosyal, ekonomik ve toplumsal kalkınmadaki yerini idrak ederek hayatları boyu yaşatmasını hedef almaktadır. Aynı zamanda tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ulusal kimlik bilinci oluşturma çabası eğitimin en temel hedefleri arasında yer almaktadır (Kondu ve Sakar, 2013: 51) Bu hedeflerin öğrencilere kazandırılacağı derslerinden biri belki de en önemlisi İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersidir. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin geçmişi 1925 yılına kadar uzanmaktadır. 1933 yılında ise; üniversitedeki gençleri 1930'lı yıllarda yayılan ideolojiler hususunda bilgilendirmek ve değişen dengeler içerisinde Cumhuriyet rejimine bağlılıklarını sağlamak için üniversite düzeyinde eğitimi vermeye başlanmıştır. Ders 1960 yılında "Türk İnkılâbı Tarihi ve Türkiye Cumhuriyet Rejimi," 1968'de "Türk Devrim Tarihi", 1980'de "Türk İnkılâbı Tarihi" adıyla okutulmuş, 1981 yılında yapılan son değişiklikle de "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi" adını almıştır (Özüçetin ve Nadar, 2010: 466).

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi, yükseköğretim kurumlarının bütün fakülte ve yüksekokullarında okutulan zorunlu derslerden birisidir. 6 Kasım 1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 4. ve 5. maddeleri gereğince, yükseköğretim kurumlarında, eğitim ve öğretim süresince, Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi adı altında zorunlu bir ders olarak kabul edilmiştir. Bu ders sadece geçmiş anlatan statik bir tarih dersi olmaktan ziyade, Türk gençlerinin yakın tarihimizdeki olayları değerlendirip gelecekle ilgili doğru kararlar alabilmesini sağlayan dinamik bir kültür dersidir. Çünkü tarihini bilmeyen milletler hafızasını kaybetmiş fertler gibidir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersinin en temel amacının, Türk İnkılâbı'nın ruhunu ve hedeflerini kavrayarak geliştirecek yeni nesiller yetiştirmek, modern Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin doğuşunu ve gelişme evrelerini öğretmek ve Türk gençliğini Atatürkçü Düşünce Sistemi doğrultusunda yetiştirmek olarak ifade edilebilir.

Kapsam ve amacı zaman içerisine genişleyen dersin amacı Millî Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisinin 25 Mayıs 1981 tarih ve 2087 sayılı nüshasında" aşağıdaki şekilde belirlemiştir:

1. Türk İnkılâbının tarihî anlamını ve önemini kavratmak,
2. Atatürk'ün milliyetçilik ve medeniyetçilik anlayışını belirtmek,

3. Atatürk'ün dâhi asker, büyük devlet adamı ve inkılâpçı kişiliği ile eşsiz önderliğini tanımak,

4. Atatürkçülüğü benimseterek, Atatürk'ün dünya görüşünü ve düşüncelerini kavratmak,

5. Kurtuluş Savaşı'nı ve bu savaşı, Türk milletinin varlığını korumak ve sürdürmek için ne büyük fedakârlıklarla gerçekleştirildiğini kavratmak,

6. Türk Milleti'nin bütün kurumları ve değerleriyle birlikte uygarlığa hangi tarihi şartlar altında ve nasıl geçtiğini kavratmak,

7. Ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olan Türkiye Cumhuriyetinin dinamik temelini "Atatürk İlkeleri'nin oluşturduğu bilincini kazandırmak,

8. Türk İnkılâbının, millî ve milletlerarası niteliklerini belirlemek; XX. Yüzyılda masum milletlere nasıl ışık tuttuğunu göstermek,

9. Dünya devletlerinin ve Türkiye'nin içinde bulunduğu o günkü durum göz önüne alınmak suretiyle, Türk İnkılâbının ne güç şartlar altında gerçekleştirildiğini kavratmak;

10. Demokrasi hayatımızın gelişmesini inceleyerek, onlara demokratik düzenin gerektirdiği bilgi ve davranışları kazandırmak,

11. Atatürk'e Türk İnkılâbına ve onun ilkelerine yürekten bağlı bunların inançlı savunucusu olma bilincini kazandırmak,

12. Günümüzün ve geleceğin sorunlarına Atatürkçü bir yaklaşımla çözümler getirebilecek tutum, davranış ve yetenekler kazandırmak (Akbaba, 2007: 342).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 10.12.2010 ve 228 sayılı kararında ise dersin amacı şu şekilde ifade edilmiştir: Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi öğretim programında, günümüzde siyasi, sosyal, ekonomik ve teknolojik alanlarda yaşanan hızlı değişme, bireylerin ve toplumların karşılaştığı karmaşık sorunlar, toplumsal kalkınmada insan faktörü, insanlar arası ilişkiler ve toplumsal değerler, tarih öğretimi esaslarının yenilenmesi bakımından önem taşımaktadır. Dünyayı anlama ve anlamlandırmada eğitim programlarının sürekli geliştirilmesi, gelecek nesillere daha iyi imkânlar sunmak ve öğrencilerin bilinçli vatandaşlar olarak yetiştirilmelerini sağlamak açısından son derece önemlidir. Bu bakımdan, tarihe duyarlı ve tarih bilincine sahip insan yetiştirmek, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük

Dersi Öğretim Programının temel amaçları arasındadır (Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 10.12.2010 ve 228 sayı).

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersi bireylerde bir takım hedefleri gerçekleştirme gayesi güder. Bu hedefler Türkçeyi doğru, etkili ve güzel kullanma, Eleştirel düşünme, Yaratıcı düşünme, İletişim kurma, Araştırma-sorgulama, Sorun çözme, Bilgi teknolojilerini kullanma, Girişimcilik, Gözlem yapma, Değişim ve sürekliliği algılama, Mekânı algılama ve Sosyal katılım. Tarih dersi öğretim programı'nda yer alan tarihsel düşünme becerileri de şunlardır: Kronolojik düşünme, Tarihsel kavrama, Tarihsel analiz ve yorum, Tarihsel sorun analizi ve karar verme ve Tarihsel sorgulamaya dayalı araştırma (Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 10.12.2010 ve 228 sayı).

İfade edilen davranışların bireylere aktarılması ve bu becerilerin kazandırılması noktasında hem Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde hem de ülkemizde pek çok üniversitede akademisyenler tarafından kaleme alınmış çok değerli çalışmalar ortaya konmuştur. Yapılan çalışmalarda öğrencilerin derse ilişkin olumlu ve olumsuz tutumlarının sebepleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Tutum kavramı ise; fikir, durum, soyut bir düşünce ya da bir konuya yönelik, öğrenilmiş ve tutarlı tepki gösterme eğilimidir (Demir, 2010: 42). Bloom'un yaptığı, tanıma göre ise; öğrencilerin derse karşı olumlu veya olumsuz düşüncelere sahip olma, dersi sevip sevmeme ve buna bağlı olarak ders çalışıp çalışmama gibi bilişsel, duyuşsal ve davranışsal özellikleri içerir (Bloom, 1995). Öğrencilerin derse ilişkin tutum ve düşüncelerde pek çok faktör etkili olmaktadır. Öğretmenin öğrenciye ve derse karşı tutumu, öğrencinin hazır bulunuşluk düzeyi, derse aktif katılımı, başarılı olma güdüsü, ilgili müfredat, öğrenme ortamının fiziksel ve sosyo-psikolojik özellikleri, ailenin tutumu, öğrenme materyallerinin temini tutumları etkileyen başlıca değişkenler arasında yer almaktadır (Yılmaz ve Şeker, 2014: 36). Tutum üzerinde bu denli etkiye sahip olan değişkenlerin sistemli bir biçimde ele alınarak değerlendirilmesi hayati bir önem taşır. Çünkü öğretim faaliyetlerinin sistemli bir şekilde sürdürüldüğü eğitim kurumlarında ancak akademik bilgi ile tutumlar bireylere etkili bir şekilde kazandırılır (Topkaya, 2016).

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine karşı tutum ve karşılan sorunlar hususunda çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Akbaba (2010) "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinde Karşılaşılan Sorunlar: "Gazi Üniversitesi

Örneği” adlı çalışmasında bu sorunları şu başlıklar altında ele almıştır; dersin içeriğinin zaman aralığının belirlenmesi, dersin rejim dersi olarak görülmesi ve siyasî iradenin derse müdahalesi, ders kitapları, öğretim elemanlarının niteliği, derste kullanılan öğretim yöntemleri ve öğretim materyallerinin sınırlılığı, dersin farklı eğitim basamaklarındaki öğrenci kitlesinin gelişim düzeylerini ve bireysel özelliklerini dikkate almadan benzer içerikle sunulması ve tekrar edilmesi, öğrencilerin dersin gerekliliğine olan inanç düzeyleri, Mustafa Kemal Atatürk’ün fikirlerinin net bir şekilde aktarılamaması.

Bal’ın (2011), “Türkiye’de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Yolları Konusunda Öğretmen Adayı ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması” adlı çalışması da dolaylı olarak bizlere Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine karşı tutumda etkili olan faktörler hakkında bilgi vermektedir. Bal, çalışmasında öğretmen adaylarının derse karşı tutumunun, dersi yeni yöntem ve tekniklerle işleminin, öğrencinin kavrama düzeyini dikkate almasının önemli olduğu sunucuna ulaşmıştır.

Öner ve Öner (2014), “Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk İlke ve İnkılâplarını Kavrama Düzeyine İlişkin Tutumları” adlı çalışmasında dersin amacına ulaşması için müfredattaki konuların öğrencilerin kavrama düzeyleri dikkate alınarak yeniden yapılandırılması, dersin öneminin öğrenciler tarafından doğru bir şekilde anlaşılması için velilere seminerler verilmesi ve derste materyal kullanımına yer verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Yukarıda öğrencilerin Atatürk İlke ve İnkılâpları dersine yönelik tutumlarında etkili olan faktörler ve derste karşılan sorunlara yer verilmiştir. Belirtilen faktörlerden özellikle öğretmenin olumlu tutumu, öğrencinin derse karşı önyargılı olmasını engelleyebilir (Tunçer ve Güven, 2007, s. 2). Buna ilaveten dersin işleniş biçimi de öğrenci tutumunda belirleyici olabilmektedir. Dersi geleneksel öğretim yöntem ve teknikleriyle işlemek yerine öğrencinin ilgisini daim kılacak, çağdaş öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılması öğrencinin derse karşı olumlu tutum sahibi olmasını sağlayabilir (Kan, 2006: 538). Örneğin öğretmen İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinde roman, hikâye, anı, sinema ve tiyatrodan faydalanılarak dersin yaşanmışlık yönüne dikkat çekilebilir. Bu durum öğrencinin konuları gerçek hayatla bağdaştırarak içselleştirmesine katkı sağlayabilir. Buna ilaveten öğretmen branşıyla ilgili kurslara katılarak,

alanıyla ilgili gelişmelerden haberdar olmalıdır. Bu durum öğretmenin konulara hâkimiyet gücünü artırmaktadır (Bal, 2011: 373).

Yine öğrencinin derse aktif katılımı da olumlu tutumu etkileyen bir başka faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeni öğretim programlarında benimsenen anlayış öğrencinin derse aktif katılımını temel almaktadır. Öğrencinin öğretmen tarafından verilen bilgiyi alan pasif konumdan, bilgiyi aktif olarak yapılandıran konuma geçmesinin, öğrenci açısından önemli olduğu vurgulanmaktadır (Dilaver ve Tay, 2011, s. 100). Bu anlayış doğrultusunda öğrenmenin merkezinde öğrenci olmalı, öğrenci konulara ilişkin görüş ve düşüncelerini sınıfta rahatça paylaşabilmelidir ancak böyle bir ortamda öğrenci derse karşı olumlu tutum geliştirebilir. Nitekim Topkaya ve Şimşek (2015) tarafından yapılan çalışmada da pasif olan öğrenci modelinin yapılandırmacı yaklaşımla birlikte artık yerini aktif olan öğrenci modeline bıraktığı ifade edilmiştir. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin müfredatının da öğrenci tutumu üzerinde etkisi olabilir. Dersin yoğunlaştırılmış müfredatı öğrencilerin konuları kavramasında sıkıntılara sebep olabilir. Öğrencilere iki dönem içerisinde, bu ders kapsamında verilmesi amaçlanan kazanımlar dikkate alınarak müfredat yeniden yapılandırılmalıdır.

Konuyla ilgili araç ve gereçler de öğrencinin derse karşı tutumunu etkilemektedir. İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin öğretiminde kullanılan öğretim materyalleri ders kitabı ile sınırlı kalmamalıdır. Derste haritalardan, atlaslardan, afiş ve posterlerden, slâyt ve maketlerden, yararlanılabilir. Uygun araç ve gereçlerinin yer aldığı böyle bir sınıf ortamı öğrenciyi derse karşı güdülemekte ve derse olan ilgisini artırmaktadır.

Ailenin tutumu da öğrencinin İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine yönelik tutumda etkili olan faktörlerden birisidir. Ailenin Atatürk'e ve başlattığı inkılâp hareketlerine karşı olumsuz tutumu öğrencilerin konuları karşı önyargılı olmasına sebep olmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti devletinin bekası için önemli olan derse yönelik tutumlarda nelerin etkili olup olmadığının tespit edilmesi önemli görülmektedir (İzgi, 1985: 22). Özellikle Cumhuriyet rejiminin, demokrasinin, milli birlik beraberliğimizin devamı için derse ilişkin olumsuz tutum ve davranışlar ortaya açığa çıkartılarak gerekli çalışmalar yapılabilir.

Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı; ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine yönelik tutumları üzerinde etkili olan

değişkenleri belirlemektir. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin geleceği için bu denli önemli olan derse yönelik öğretmenin tutumu büyük önem arz etmektedir.

Araştırmanın Amacı:

Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin amacı: programında yer alan değer, beceri ve kazanımları bireylere aktarmak ve böylece Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu artırmak; öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktır.

Araştırma; ilköğretim 8.sınıf öğrencilerinin, Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ilişkin tutumlarını ölçmek maksadıyla hazırlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli:

Araştırma tarama modeli çeşitlerinden genel tarama modelinde yürütülmüştür. Genel tarama modelleri çok sayıda elemandan oluşan bir evrende evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan düzenlemelerdir (Karaasar, 2003).

Evren ve Örneklem:

Araştırmanın evrenini, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Diyarbakır'daki ortaokullarda öğrenim gören 8. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise, ilgili evrenden belirli ölçütler (sosyo-ekonomik düzey vs) baz alınarak ulaşılan 250 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin seçilen dört okula göre dağılımları aşağıda yer almaktadır.

Tablo: 1 Öğrencilerin Eğitim Gördükleri Okullara Göre Dağılımı:

Okullar : Sayısı	Öğrenci (F)	Öğrenci Oranı %
A Okulu	52	20,7
B Okulu	55	21,9
C Okulu	64	25,5
D Okulu	50	19,9
E Okulu	29	11,6

Verilerin Toplanması:

Araştırmada verilerin toplanması için “Selçuk Beşir Demir “ tarafından hazırlanmış tutum ölçeği kullanılmıştır. Beşir, “Atatürk İlkeleri ve İnkılâplarına Yönelik Olarak Gerçekleştirilen Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirliliği” adlı çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa Güverlik katsayısını ,096 bulmuştur (Beşir ve Köçer, 2009, s, 877). Ölçek likert tipi bir ölçek olmak özelliğine sahiptir. Her maddeye verilecek cevap kodları 1,00 ile 5,00 arasında değişmektedir. Mevcut ölçek 35 maddeden oluşmaktadır. Öğrenciler önce 4 maddeden oluşan kişisel soruları yanıtlamış daha sonra olumlu ve olumsuz soru köklerinden oluşan 35 maddeden kendilerini uygun olanı seçmişlerdir.

Verilerin Analizi:

Diyarbakır ilinde öğrenim gören 250 8. sınıf öğrencisinden elde edilen verilerin analizinde SPSS 20.00 paket programı kullanılmıştır.

Öğrencilerin kişisel bilgilerine ait verilerinin analizinde yüzde ve frekans değerleri kullanılmış, cinsiyete göre yapılan karşılaştırmalarda ilişkisiz örneklem t-testi, öğrencilerin ailelerinin gelir durumları, anne ve babalarının eğitim durumları değişkeninde ise, tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorumlar

Öğrencilerin kişisel bilgilerine ait verilerinin öncelikle yüzde ve frekans değerleri tablolar halinde sunulmuş sonrasında sırayla cinsiyet değişkenine ilişkin t-testi, öğrencilerin ailelerinin gelir durumları ve anne-babalarının eğitim durumları değişkenine ilişkin ise ANOVA sonuçları sunulmuştur.

Tablo: 2. İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersine Yönelik Tutumlarını Gösteren Frekans Tablosu:

Tutum İfadeleri

		Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
		N	F	N	F	N	F	N	F	N	F
1.	Atatürk İnkılâbını gençlere okutmak yetmez, "Ruh olarak" aşılacak gerekir.	59	23.5	80	31.9	48	19.1	31	12.4	32	12.7
2.	Atatürk İnkılâpları batı medeniyetinin taklit edilmesinden ibarettir.	41	16.3	62	24.7	58	23.1	52	20.7	37	14.7
3.	Atatürk İnkılâpları çağdaşlaşma yolunda dev bir adımdır.	62	24.7	85	39.9	57	2.7	25	10.0	21	8.4

4. Atatürk inkılapları yaşayışına yön veren temel prensipler niteliğindedir.	38	15.1	72	28.7	75	29.9	43	17.1	22	8.8
5. Devlet işlerini düzenleyen kanun ve kurallar dini olmalıdır.	38	15.1	57	22.7	56	22.3	49	19.5	50	19.9
6. Çağımızın en iyi yönetim şeklinin Cumhuriyet olduğuna inanıyorum.	78	31.1	63	25.1	62	24.7	28	11.2	19	7.6
7. Türk İnkılâbının askeri başarıyı tamamlayan önemli bir siyasi zafer olduğuna inanıyorum.	56	22.3	68	27.1	71	28.3	42	16.7	13	5.2
8. Laiklik ilkesi Türkiye Cumhuriyeti Anayasasından çıkarılmalıdır.	27	10.8	40	15.9	76	30.3	47	18.7	60	23.9
9. Demokrasi vazgeçilmez bir unsurdur.	94	37.5	63	25.1	43	17.1	36	14.3	14	5.6
10. Türkiye Cumhuriyetinde herkes kanun önünde eşit olmalıdır.	155	61.8	52	20.7	27	0.8	10	4.0	6	2.4
11. Cumhuriyet Türk milleti için en uygun rejimdir.	89	35.5	48	19.1	69	27.5	30	12.0	14	5.6
12. Erkek ve kızlar ayrı sınıflarda ders görmelidir.	64	25.5	30	12.0	34	13.5	33	13.1	89	35.5
13. Laik devlette devletin dini olmaz.	41	16.3	39	15.5	48	19.1	52	20.7	70	27.9
14. Türk dilini konuşmak ve korumak benim için önemlidir.	72	28.7	76	30.3	44	17.5	28	11.2	30	12.0

15.	Halifeliğin kaldırılmasını Türkiye Cumhuriyeti idaresi için zorunlu olduğuna inanıyorum.	51	20.3	59	23.5	75	29.9	40	15.9	25	10.0
16.	Türk İnkılâbı, Türk toplumu çağdaş medeniyetler seviyesine ulaştırmayı gaye edinmiştir.	68	27.1	73	29.1	67	26.7	23	9.2	19	7.6
17.	Başbakan devleti yönetirken din adamlarına danışmalıdır.	47	18.7	62	24.7	70	27.9	32	12.7	39	15.5
18.	Öğrencilere milli tarih bilinci verilmelidir.	68	27.1	57	22.7	66	26.3	29	11.6	30	12.0
19.	Atatürk Türk halkının kendi kendini yönetmesi için Cumhuriyeti kurmuştur.	93	37.1	81	32.3	43	17.1	20	8.0	13	5.2
20.	Türk milletini çağdaş medeniyetler seviyesine taşımak için çaba sarf etmem gerektiğine inanıyorum.	78	31.1	76	30.3	45	17.9	32	12.7	19	7.6
21.	Türk inkılâbı şekilciliğe özenerek hazırlanmıştır.	35	13.9	60	23.9	82	23.7	37	14.7	36	14.3
22.	Laiklik Türkiye Cumhuriyeti devletinin temel unsurlarından biridir.	53	21.1	81	32.3	68	27.1	27	10.8	21	8.4
23.	Tekke ve zaviyelerin kapatılması laiklik gerekli inkılâplardır.	69	27.5	73	29.1	66	26.3	27	10.8	15	6.0
24.	Soyadı ve kıyafet inkılâpları ile sınıfların ve ayrıcalıklı grupların oluşması engellenmek	82	32.7	74	29.5	53	21.1	29	11.6	12	4.8

istenmiştir.

25. Günümüzde halifelik kurumuna ihtiyaç vardır.	41	16.3	38	15.1	61	24.3	47	8.7	63	5.1
26.Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahip olmalıdır.	164	65.3	29	11.6	25	10.0	15	6.0	17	6.8
27.Türkiye’de yaşayan ve kendini Türk kabul eden herkes Türk’tür.	81	32.3	41	16.3	34	13.5	39	15.5	55	21.9
28.Atatürk inkılâbı daha önce Türk milletinde var olan kimliğin geri getirilmesidir.	43	17.1	51	20.3	79	31.5	45	17.9	32	12.7
29.Türkiye vatandaşı olmaktan gurur duyuyorum.	61	24.3	61	24.3	40	15.9	34	13.5	54	21.5
30.Din ve devlet işleri ayrı yürütülmelidir.	93	37.1	58	23.1	43	17.1	25	10.0	31	12.4
31.Cumhuriyet idaresi Türk insanın karakterine uygun değildir.	37	14.7	37	14.7	99	39.4	42	16.7	35	13.9
32.Laik devlet yönetimi için halifeliğin kaldırılması gerektiğine inanıyorum.	56	22.3	54	21.3	85	33.9	26	10.4	29	11.6
33. Atatürk İnkılâbının çağdaş düşünceye ve medeniyete yönelik biçimi olduğuna inanıyorum.	61	24.3	65	25.9	74	29.5	30	12.0	20	8.0
34.Atatürk’ün “Ne Mutlu Türk’üm “diyene sözünü benimsiyorum.	53	21.1	41	16.3	48	19.1	36	14.3	72	28.7
35.Laiklik dinsizlik anlamına gelmez.	71	28.3	68	27.1	51	20.3	19	7.6	41	16.3

Tablo 2’de öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine yönelik tutumlarına ilişkin frekans ve yüzde değerleri verilmiştir. Tabloyu incelediğimizde öğrencelerimizin bazı konularda olumlu tutuma sahipken bazı konularda olumsuz tutuma sahip olduğunu görmekteyiz. Tabloda yer alan maddelerden “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahip olmalıdır” maddesi en yüksek ortalamaya sahip olan maddedir. Öğrencilerin %76.9 bu maddeye tamamen katılıyorum ve katılıyorum şeklinde cevap vermiştir. Tabloda en düşük ortalamaya sahip olan madde ise, % 27 ile “Laiklik ilkesi Türkiye Cumhuriyeti Anayasasından çıkarılmalıdır” maddesidir.

Tablo: 3 Öğrencilerin İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersine İlişkin Tutumları ile Cinsiyetleri Arasındaki İlişkiyi Gösteren T-testi Sonuçları:

Cinsiyet	N	\bar{X}	SS	Sd	T	P
Kadın	128	119.35	15.64	247	1.37	0.58
Erkek	122	116.33	19.02			

Tablo 3’te görüldüğü üzere 250 öğrencinin 128’i kız, 122’si erkek öğrencidir. Öğrencilerin Türkiye Cumhuriyeti İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine ilişkin tutumları ile cinsiyetleri arasında ilişkiyi incelemek için “t testi” yapılmıştır. T testi sonuçlarını gösteren tabloyu incelediğimizde $p < .05$ düzeyinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p: .58 > .05$).

Tablo: 4 Öğrencilerin İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersine İlişkin Tutumları ile Ailenin Gelir Düzeyi Arasındaki İlişkinin Varyans Analizi Sonuçları:

Gelir Durumları	N	\bar{X}	SS	Var.K.	KT	Sd	KO	F	P
0-1000 TL	121	116.94	18.34	Grup arası	703.349	4	175.837		

1000-2000 TL	92	119.26	16.74	Grup içi	74864.395	245	305.569	.571	.681
2000-3000 TL	26	118.57	16.37	Toplam	75567.744	249			
3000-4000 TL	4	125.00	19.78						
5000 TL ve Yukarısı	7	112.42	13.50						
Toplam	250	117.96	17.42						

Çalışmaya katılan öğrencilerin ailelerinin ortalama aylık gelirlerinin, öğrencilerin İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine yönelik tutumlarına etki edip etmediğinin belirlenmesi için “Anova” testi yapılmıştır. Anova testinin sonuçları yukarıdaki tabloda yer almaktadır. Tabloyu incelediğimizde Öğrencilerin ailelerinin aylık gelirleri ile İnkılâp tarihi dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilememiştir (p:.681>.05).

Tablo: 5 Öğrencilerin İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersine İlişkin Tutumları ile Annenin Eğitim Durumu Arasındaki İlişkinin Varyans Analizi Sonuçları:

Eğitim Durumları	N	\bar{X}	SS	Var.K.	KT	Sd	KO	F	P
Okuma yazması hiç yok	94	117.88	17.95	Grup arası	340.185	4	85.046	.277	.893
İlkokul Mezunu	91	116.83	17.03	Grup içi	75227.559	245	307.051		
Ortaokul Mezunu	58	119.91	17.83	Toplam	75567.744	249			
Yüksek Öğretim Mezunu	4	118.25	7.67						
Diğer	3	117.0	6.08						

(Yüksek Lisans, Doktora)		0		
Toplam	250	117.96	17.42	

Tablo 5’de görüldüğü gibi öğrencilerin annelerinin 32’si okuma-yazma bilmiyor, 74’i ilkököl mezunu, 120’si ortaokul mezunu, 20’si yükseköğretim mezunu 4’ü ise üniversite üstü eğitim almıştır. Öğrencilerin tutum düzeyleri ile annelerinin eğitimi arasında bir ilişki olup olmadığının tespit edilmesi için “ANOVA” testi yapılmıştır. Analiz sonucu elde edilen p değeri.893 bulunmuştur. Elde edilen p değeri.05 düzeyinde anlamsızdır. Yani annenin eğitim düzeyi ile öğrencilerin İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı söylenebilir.

Tablo: 6 Babalarının Eğitim Seviyesi ile İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkiyi Gösteren Varyans Analizi Sonuçları:

Eğitim Durumu	N	\bar{X}	SS	Var.K.	KT	Sd	KO	F	P
Okuma yazması hiç yok	32	117.40	19.14	Grup arası	210.195	4	52.549	.171	.953
İlkököl Mezun	74	117.08	18.23	Grup içi	75357.549	24	307.582		
Ortaokul Mezun	120	118.88	16.73	Toplam	75567.744	24			
Yüksek Öğretim Mezun	20	117.20	17.06						
Diğer (Yüksek)	4	115.2	16.74						

Lisans, Doktora)		5		
Toplam	25	117.9	17.7	
	0	6	2	

Öğrencilerin babalarının eğitim seviyesi ile inkılâp tarihi dersine yönelik tutumları arasındaki ilişkiyi gösteren Varyans analizi sonuçlarına bakıldığında ise; babalarının eğitim seviyesi ile öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (p:.953 >.05).

Sonuç ve Öneriler

Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi, Cumhuriyetimizin kurucu Gazi M. Kemal önderliğinde Türk milletinin emperyalist güçlere karşı verdiği mücadele ve sonrasında başlayan köklü inkılâp hareketleri hususunda Türk gençliğini bilgilendirmektedir. Dersin temelleri 1925 yılında Ankara Hukuk Mektebinde “İhtilaller Tarihi” olarak atılmıştır. 1933 yılında ise dersin üniversite düzeyinde eğitimi vermeye başlanmıştır. Ders 1960 yılında “ Türk İnkılâbı Tarihi ve Türkiye Cumhuriyet Rejimi”, 1968’de “Türk Devrim Tarihi”, 1980’de “Türk İnkılâbı Tarihi” adıyla okutulmuş, 1981 yılında yapılan değişiklikle de “Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi” adını almıştır.

Türk milletinin geleceği açısından büyük öneme sahip olan derse karşı öğrenci tutumları da büyük önem taşımaktadır. Derse karşı tutum ve karşılan sorunlar hususunda çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Yapılan araştırmalara göre; öğretmenin derse karşı tutumu, dersin rejim dersi olarak görülmesi, ders kitapları, derste kullanılan öğretim yöntemleri ve öğretim materyallerinin sınırlılığı, dersin farklı eğitimi basamaklarındaki öğrenci kitlesinin gelişim düzeylerini ve bireysel özelliklerini dikkate almadan benzer içerikle sunulması ve tekrar edilmesi, öğrencilerin dersin gerekliliğine olan inanç düzeyleri, Mustafa Kemal Atatürk’ün fikirlerinin net bir şekilde aktarılamaması öğrenci tutumu üzerinde etkili faktörlerdir.

Öğrencilerin olumsuz tutumunda özellikle öğretmenin derse karşı olumsuz tutumu belirleyici olabilmektedir. Örneğin; öğretmen Atatürk ilkelerinin amaç ve işlevine karşı olumsuz bir yargıya sahipse, derse siyasi

boyutta yaklaşıyorsa bu öğrencinin de algısını etkileyebilir. Öğretmen Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersine siyasi olarak yaklaşmamalıdır. Buna ilaveten Öğretmenin dersi işlenirken sadece düz anlatım yöntemini kullanması dersi sıkıcı hale getirir ve öğrenci de dersin ezberlenilmekten ibaret, sıkıcı bir ders olduğu algısını yaratabilir. Öğretmen bu yöntemin yanı sıra çağdaş yöntem ve teknikler kullanılmadır.

Öğrenim merkezinde öğretmenin olması da öğrencinin olumsuz tutumuna sahip olmasına sebep olabilir. Öğrenim merkezinde öğrenci olmalı, öğretmen ise öğrencinin konuları yapılandırma sürecinde, onu cesaretlendirmelidir. Öğrencilerin olumsuz tutumlarının ortadan kaldırılmasında derste kullanılacak materyaller de önemli olabilmektedir. Ders araç ve gereçleri öğrenmenin kalıcı olmasını, dersin daha zevkli geçmesini sağlamaktadır. Derste kullanılacak görsel ve işitsel araçlar öğrencinin ders süresince dikkatini yüksek tutabilmektedir.

Öğretim programlarında yer alan konulara ait bilgileri planlı ve düzenli bir biçimde inceleyip açıklayan, bilgi kaynağı olarak öğrenciyi dersin hedefleri doğrultusunda yönlendiren ve eğiten ders kitapları da öğrencinin ilgi ve motivasyonunu artırarak, derse yönelik olumsuz tutumları ortadan kaldıracaktır. Fotoğraflarla, karikatürlerle, hikâyelerle zenginleştirilen kitaplar öğrenciler için zevkli bir bilgi kaynağı haline gelebilmektedir.

Araştırmada öğrencilerin bu derse ilişkin tutumlarını belirlemek için "Selçuk Beşir Demir" tarafından hazırlanmış tutum ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin Diyarbakır ilinde bulunan 250 8. sınıf öğrencisine uygulanması sonucu elde edilen veriler analiz edilmiş ve bazı bulgulara ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda elde ettiğimiz bulgular şu şekildedir;

*Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi, Türk milletinin sömürgeci güçlere karşı verdiği eşsiz mücadeleyi ve sonrada M. Kemal tarafından Türk milletini "Muasır medeniyetler seviyesine" yükseltmek amacıyla başlatılan büyük yenilik hareketleri ve sonuçları konusunda eşsiz Türk gençliğini bilgilendirmektedir.

*Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi vatandaşlık bilinci kazandırma ve millî kimliğin oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi dersi Türkiye Cumhuriyeti'ne karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getiren etkin vatandaşlar yetiştirmeyi hedeflemektedir.

* Bu dersin sadece geçmişi anlatan statik bir tarih dersi olmadığı, Türk gençlerinin yakın tarihimizdeki olayları değerlendirip gelecekle ilgili doğru kararlar alabilmesini sağlayan önemli bir ders olduğu unutulmamalıdır.

*Öğrencilerin önemli bir kısmı İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin amaç ve içeriğini doğru bir şekilde algılayabilmektedir.

*İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersine yönelik tutumlarda cinsiyet açısından, ailenin aylık geliri, anne ve baba eğitimi açısından anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

*Atatürk ilkelerinden “Laiklik” ilkesinin öğrencilerin büyük bir kısmı tarafından benimsendiği fakat bu ilke doğrultusunda yapılan bazı düzenlemelerin öğrenciler tarafında doğru bir şekilde idrak edilemediği sonucuna ulaşılmıştır.

*Atatürk ilkelerinden “İnkılâpçılık” ilkesinin ülkemizi çağdaş medeniyetler seviyesine ulaştırma gayesinin öğrenciler tarafından önemli ölçüde benimsendiği görülmektedir.

*Öğrencilerin önemli bir kısmı kendisini Türk vatandaşı olarak kabul etmemektedir. Bu sonuçta öğrencilerin etnik kimliği etkili olabilir. Bu durum da öğrencilerin “Türklük” kavramı ile “Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı” kavramının ayırımına henüz ulaşmadığını göstermektedir.

*Türk inkılâbının Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarının gereksinimlerinden doğduğu, öz değerlerimize dayandırılarak oluşturulduğu fikri konusunda öğrencilerimizin büyük bir kısmının kararsız kaldığı büyük bir kısmı da bunun Batı temelli oluşturulan ve sadece şekilcilikten ibaret düzenlemeler olarak gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.

*Cumhuriyet rejiminin önemi ve yaşatılması gerektiği araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir kısmı tarafından kabul edilmektedir.

*İnkılâp Tarihi ve Atatürkçülük dersinin en temel unsurlarından biri olan demokrasi kavramı öğrencilerin büyük kısmı tarafından benimsenmiştir.

*Atatürk ilkelerinden “Halkçılık” ilkesinin benimsediği tüm vatandaşların kanun önünde eşitliği anlayışı araştırmaya katılan öğrenciler arasında önemli ölçüde kabul görmektedir.

KAYNAKÇA

- Akbaba, B., "Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Dersinin Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar "Gazi Üniversitesi Örneği", *Akademik Bakış Dergisi*, I (II), Kasım 2008.
- Bal, M., "Türkiye'de Tarih Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Yolları Konusunda Öğretmen Adayı ve Öğretmen Görüşlerinin Karşılaştırılması" *,Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (15), 2011.
- Beşir, S. - Köçer, M., "Atatürk İlke ve İnkılâplarına Yönelik Geliştirilen Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirliği", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (3), 2009.
- Demir, A., "İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Tutumları ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı*, 2010.
- Dilaver, H. H., "Sosyal Bilgilerde Yapılandırmacılık", *Özel Öğretim Yöntemleriyle Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Pegem Akademi Yayıncılık, 2011
- İzgi, Ö., "Tük İnkılâp Tarihi Derslerinin Metod ve Kaynaklar Açısından İncelenmesi, İnkılâp Tarihi Anabilim Dalı: Kapsam, Metodoloji ve Yaklaşımlar", *I. Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi Semineri*, Samsun Ondokuzmayıs Üniversitesi Basımevi, 1985, s.18-23.
- Kan, Ç., "Etkili Sosyal Bilgiler Öğretimi", *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Ankara 2006, s. 537-544.
- Karasar, N., *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.
- Kaya, Y. - Şeker, M., "İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgilere Karşı Tutumlarının İncelenmesi", *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi*, 2004.
- Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, *İlköğretim Okulu Ders Kitaplarının Değerlendirilmesi*, Ankara, 2008.
- Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, *228 sayılı Kanun*, 10.12.2010.
- Öner, M. - Öner, G., "Ortaokul 8. Sınıf Öğrencilerinin Atatürk İlke ve İnkılâplarını Kavrama Düzeyine İlişkin Tutumları", *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 2014.

Özüçetin, Y. - Nadar, S., “Atatürk İlke ve İnkılâp Tarihi Dersinin Üniversite Düzeyinde Okutulma Başlanması ve Geline Süreç”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(11), 2010.

Kondu, Z. - Sakar, T., “Vatandaşlık ve Demokrasi Eğitimi Dersi Niçin Verilir”, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 2(3), 2013.

Topkaya, Y., “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Değer Aktarım Yaklaşımları Hakkındaki Görüşlerine Ait Nitel Bir Çalışma”, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 2016, s. 637-652.

Topkaya, Y. - Şimşek, U., “Impact Of Instructional Comics On The Attitudes Towards Citizenship and Democracy Education”, *Journal of Computer and Education Research*, 3(6), 2015, s. 152-167.

Tuncer B. K. - Güven B., “Öğrenme Stratejileri Kullanımının Öğrencilerin Akademik Başarıları, Hatırda Tutma Düzeyleri ve Derse İlişkin Tutumları Üzerindeki Etkisi”, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, , Aralık 2007 IV(II), 2007, s. 1-20.

<http://atauzem.atauni.edu.tr/dosya/ortak/materyal/Atatürk%20İlkeleri%20ve%20İnkılap%20Tarihi%20I-Ünite%201.pdf> adresinden 25/04.2016’da alınmıştır.